

รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม

การประชุมปฏิบัติการสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล
“หลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน
การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค”

คำนำ

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการพัฒนาโครงการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาค หลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาของยูเนสโก (UNESCO – International Institute for Education Planning : IIEP) ประเทศฝรั่งเศส สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค จำนวน 2 รุ่น รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 18 - 23 กุมภาพันธ์ 2561 และรุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2561 ณ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว กำหนดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล หลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลผู้ผ่านการพัฒนา ซึ่งการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล หลักสูตรการวางแผนการศึกษา ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ระหว่างวันที่ 9 - 11 พฤษภาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1102 อาคารบริการ และแหล่งเรียนรู้ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และได้จัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล “หลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค” หวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นแนวทางในการติดตามประเมิน ในโอกาสต่อไป

ขวัญเรือน จอมโคกสูง
พฤษภาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
- หลักการและเหตุผล	2
- วัตถุประสงค์	2
- ระยะเวลาดำเนินงาน	2
- สถานที่ดำเนินงาน	3
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและประเมิน	4
- ความหมายของการติดตามและประเมินผล	4
- ประโยชน์ของการติดตามและประเมินผล	5
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน	6
- ความหมายของการประเมิน	5
- ความสำคัญของการประเมิน	6
- ความหมายของโครงการ	7
- ความสำคัญของการประเมินโครงการ	8
- ประโยชน์ของการประเมินโครงการ	8
- รูปแบบการประเมินโครงการ	9
3. หลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินกิจกรรม	19
1. ขั้นเตรียมการ	19
2. ขั้นดำเนินการ	19
3. ขั้นสรุปผล	19
บทที่ 4 สรุปผลการจัดกิจกรรม	20
- สรุปประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ	20
- เครื่องมือติดตามประเมินผล	20
บรรณานุกรม	27
ภาคผนวก	
- ภาพกิจกรรม	28
- รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม	29

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เห็นชอบการดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในภูมิภาค และมอบหมายให้สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยประยุกต์ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลด้านการวางแผนและการจัดการศึกษาของสถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนทางการศึกษาของยูเนสโก (UNESCO-International Institute for Education Planning: IIEP) ภาควิชาภาษาไทย จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยการวางแผนด้านการศึกษา สถิติ การวางแผนการศึกษา การวิเคราะห์การศึกษา การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ด้านนโยบายการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การกำหนดแนวทางการศึกษาในอนาคต และการติดตามและประเมินผล ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงบูรณาการการพัฒนาบุคลากรสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค จำนวน 3 รุ่น รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 12 – 17 มีนาคม 2560 รุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 16 – 21 กรกฎาคม 2560 และรุ่นที่ 3 ระหว่างวันที่ 6 - 11 สิงหาคม 2560 รวมจำนวนผู้เข้ารับการพัฒนาทั้งสิ้น 134 คน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินโครงการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาค หลักสูตร การวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 40 คน รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 18 – 23 กุมภาพันธ์ 2561 และรุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม 2561 ณ ห้องประชุม อาคารจันทสุนทร อาคารเฉลิมพระเกียรติ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว กำหนดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล หลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลผู้ผ่านการพัฒนา โดยมีการจัดประชุมระหว่างวันที่ 9 – 11 พฤษภาคม 2561 ณ ห้องประชุม 1102 อาคารบริการ และแหล่งเรียนรู้ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างเครื่องมือและนำไปใช้ในการติดตามประเมินผลผู้ผ่านการฝึกอบรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ผ่านการพัฒนาของหลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค

ระยะเวลาดำเนินงาน

ระหว่างวันที่ 9 – 11 พฤษภาคม 2561

สถานที่ดำเนินงาน

ห้องประชุม 1102 อาคารบริการและแหล่งเรียนรู้ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เครื่องมือในการดำเนินการติดตามประเมินผลผู้ผ่านการพัฒนาหลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค
2. เก็บรวบรวมข้อมูลผู้ผ่านการพัฒนาของหลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล จะเรียกสั้น ๆ ว่า ระบบการติดตามและประเมินผล นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการทราบว่าโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ต้องการมากน้อยเพียงใด ดำเนินการประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพหรือไม่ ผลจากการติดตามและประเมินผล จะให้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ จุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ช่วยให้การบริหารแผนงานและโครงการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ระบบการติดตามและประเมินผล จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริการแผนงานและโครงการ เพราะในวงจรบริหารแผนงานและโครงการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Implementation) การควบคุม (Control) และการประเมินผล (Evaluation) ถ้าขาดส่วนหนึ่งส่วนใด หรือส่วนหนึ่งส่วนใดขาดประสิทธิภาพก็จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหารแผนงานและโครงการทั้งหมด (อัญชลี ธรรมะวิทีกุล, 2552: ออนไลน์)

1.1 ความหมายของการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล มีคำซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวที่แยกจากกันได้ชัดเจน แต่ในการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมแล้วมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างใกล้ชิด จนทำให้เกิดความสับสนอยู่เสมอ คือ คำว่า ติดตาม (Monitoring) และคำว่า ประเมินผล (Evaluation) ทั้งสองคำดังกล่าวมีวิธีทำงานที่แตกต่างกัน คือ การติดตาม เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะต่างจากการประเมินผลดังนี้

1. การติดตาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฏิบัติงานตามแผน ซึ่งมีการกำหนดไว้แล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ แก้ไข ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน หรือกำหนดวิธีการดำเนินงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ดังนั้น จุดเน้นที่สำคัญของการติดตาม คือ การปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อการตรวจสอบ ควบคุม กำกับ การปฏิบัติงานของโครงการ

2. การประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำผลมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ

3. การติดตาม จะเกิดขึ้นในขณะที่โครงการกำลังดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ส่วนการประเมินจะเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของโครงการ นับตั้งแต่ก่อนตัดสินใจจัดทำโครงการ ในขณะที่ดำเนินงานในช่วงระยะต่าง ๆ และเมื่อโครงการดำเนินงานเสร็จแล้ว หรือประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

4. การประเมินผล บางมิตินำมาใช้ในการประเมินความสำเร็จของโครงการ การว่าบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง

5. ความแตกต่างและส่วนที่ซ้ำซ้อนกันของการติดตามและประเมินผล คือ การติดตาม (Monitoring) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ได้มีการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของโครงการที่กำหนดได้อย่างไร ข้อมูลที่ได้จะนำมาประกอบเป็นเครื่องมือ ควบคุม กำกับ การดำเนินงานในขณะที่ปฏิบัติโครงการโดยตรง ทั้งในด้านปัจจัย (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านผลผลิต (Output) สำหรับ การประเมินผล (Evaluation) มีขอบข่ายกว้างขวาง ขึ้นอยู่ว่าจะประเมินในขั้นตอนใดของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มโครงการ ขณะดำเนินโครงการซึ่งอาจดำเนินการเป็นช่วง เป็นระยะต่าง ๆ เช่น ทุก 3 เดือน ทุก 6 เดือน ทุกปี ประเมินเมื่อโครงการดำเนินงานไประยะครึ่งโครงการ เป็นต้น หรือเป็นการประเมินผลเมื่อโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว (อัญชลี ธรรมะวิทีกุล, 2552: ออนไลน์)

การติดตาม (Monitoring) คือ การตรวจติดตามงานหรือการปฏิบัติงาน เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงาน การติดตามงานเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการควบคุมการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยดีในทันทีที่เกิดปัญหาอุปสรรค ซึ่งการติดตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และประสิทธิภาพของวิธีการดำเนินงาน หากไม่มีการติดตามแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานให้ลุล่วง ค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่าที่กำหนดไว้ กลุ่มเป้าหมายหลักไม่ได้รับประโยชน์หรือได้รับน้อยกว่าที่ควรจะเป็น เป็นต้น

การประเมินผล (Evaluation) คือการตรวจสอบผลการดำเนินงานในระหว่างที่กำลังดำเนินการ (On-going Evaluation) หรือ ภายหลังจากการดำเนินการสำเร็จเสร็จสิ้นไปแล้ว (Ex-post Evaluation) ซึ่งการประเมินผล เป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกับการติดตาม การประเมินผลแผนงาน จะเป็นการบ่งชี้ว่า แผนงานที่กำหนดไว้ได้มีการปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร อันเป็นตัวชี้วัดว่าแผนงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ให้ผลเป็นอย่างไร นำไปสู่ความสำเร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผลที่ได้จากการติดตาม และประเมินผล ถือเป็นข้อมูลย้อนกลับที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป (องค์การบริหารส่วนตำบลโนนจาน, 2555)

1.2 ประโยชน์ของการติดตามและประเมินผล

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริง สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและแก้ไขทันที เพื่อนำไปสู่การพัฒนาขององค์กร

2. ทำให้การวางแผนงาน โครงการได้ตรงเป้าหมาย แก้ปัญหาได้ถูกจุด และพัฒนาได้ตรงตามนโยบาย

3. ทำให้ดำเนินการตามแผนงานได้อย่างราบรื่น สามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างได้ผล หรือปรับแผนให้เหมาะสมมากขึ้น

4. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการอย่างชัดเจน อันจะเป็นข้อมูลไปสู่การตัดสินใจไปสู่สภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการ

ถ้ามีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ ย่อมทำให้ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริง การวางแผนงาน โครงการสามารถทำได้ตรงตามเป้าหมาย หรือสามารถปรับปรุงแก้ไขแผนงาน/โครงการให้เหมาะสมมากขึ้น สามารถทราบผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ เมื่อเริ่มวางแผนใหม่อีกครั้งก็จะมีข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจน เที่ยงตรง และเป็นปัจจุบัน สามารถเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิภารัตน์, 2552: ออนไลน์)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

2.1 ความหมายของการประเมิน

การประเมิน มีผู้ให้ความหมายของการประเมินไว้หลายท่าน ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจหรือผู้เกี่ยวข้องได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส. วาสนา ประवालพุกษ์. (2544) กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ในหลักสูตร และการสอนหรือไม่ และนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนามากน้อยเพียงใด

ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2545) ได้สรุปความหมายของการประเมินไว้ว่า เป็นกระบวนการศึกษาสิ่งต่างๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research Oriented) เป็นการตรวจสอบการบรรลุตามวัตถุประสงค์ ช่วยเสนอสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจและการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน

พิสนุ พงศ์ศรี. (2551) ได้ให้ความหมายของการประเมิน (Evaluation) ว่าเป็นกระบวนการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากความหมายของการประเมินที่มาจากภาษาอังกฤษ คือ Evaluation แล้ว ยังมีคำว่า Assessment ซึ่งพบได้เสมอ บางกรณีก็ใช้ได้บางความหมายเดียวกันโดยเฉพาะในหนังสือตำราของอเมริกากับส่วนกลุ่มประเทศที่อยู่ในเครือจักรภพอังกฤษจำใช้ 2 คำนี้ ในความหมายที่แตกต่างกัน

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถสรุปความหมายของการประเมิน (Evaluation) ได้ว่าการประเมินเป็นการตัดสินใจคุณค่า คุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ถูกวัด และได้นำสารสนเทศที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำไปใช้ในการปรับปรุงและการวางแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถนำผลการประเมินนั้นไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อยุบ เลิก หรือวางแผนการดำเนินงานในครั้งต่อไป

2.2 ความสำคัญของการประเมิน

การประเมิน มีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารงาน เนื่องจากให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านต่างๆ ดังที่ศิริชัย กาญจนวาสิ (2545) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินในด้านต่างๆ เช่น

ด้านบริหาร (Administrative) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามกำกับ การดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ด้านจิตวิทยา (Psychological) การประเมินสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ สำหรับการกระตุ้นให้เร้า ความสนใจ และสร้างความตื่นตัวในการปฏิบัติงาน

ด้านรัฐศาสตร์ (Sociological) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ (Accountability) ตลอดจนสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างแรงสนับสนุน

นอกจากนี้ สมคิด พรหมจ้อย (2542) ได้ชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ของการประเมินที่มีต่อการวางแผน การบริหารงาน ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและ โครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน กิจกรรม ตลอดจน ความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ

2. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน ที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินงานโครงการให้ เป็นไปได้ ตามทิศทางที่ต้องการ

3. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรมที่นำมาใช้ในการ ตัดสินใจ และวินิจฉัยที่จะดำเนินงานในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือจะขยายการดำเนินงานต่อไปอีก

4. ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกประสิทธิภาพของการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไร คำนวณค่ากับการลงทุน หรือไม่

5. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และนำข้อมูลมาใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า การประเมินมีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารงานต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง เพราะการประเมินจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจคุณค่าของวิธีการ และการบรรลุถึงความสำเร็จของการดำเนินงานได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของการประเมินอันจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ดังที่ Stafflebeam (1971 อ้างอิงใน สุวิมล ว่องวานิช 2550) ได้กล่าวว่า “การประเมินเป็นการระบุปัญหาการจัดการและเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ เลือกลงเลือกตลอดจนวิธีการดำเนินการที่เหมาะสม” แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินจึงได้รับการพัฒนาเรื่อยมา นิยามของการประเมิน เริ่มเปลี่ยนจากการประเมินที่เน้นการผลิตอย่างเดียวมาเป็นการประเมินกระบวนการด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ และข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงโครงการ

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน พอที่จะแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ การประเมินเพื่อตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน (Judgmental evaluation) ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับกันในปัจจุบัน อีกกลุ่มหนึ่งก็คือ การประเมินเพื่อแสวงหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ (decision-based evaluation) ดำเนินการต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์สำคัญยิ่งของการประเมินเพื่อช่วยให้การตัดสินใจเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ลักษณะความต้องการสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ จะเป็นตัวกำหนดบทบาทของการประเมิน ซึ่งสามารถจำแนกเป็นบทบาทที่สำคัญไว้ 2 บทบาท คือ การประเมินความก้าวหน้า ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยปรับปรุงกลไกการดำเนินงานและพัฒนากิจการปฏิบัติงานในระหว่างการทำงานตามโครงการ และการประเมินผลสรุปความ (summative evaluation) เป็นการสรุปในเชิงสาเหตุถึงคุณค่าของผลของโครงการ หลังจากที่โครงการได้เสร็จสิ้นลงแล้ว จึงมีบทบาทในการให้ข้อสรุป (conclusion-oriented) ซึ่งเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

จากแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน จะเห็นได้ว่า แนวคิดพื้นฐานมาจากระบบเสรีประชาธิปไตยที่ว่าทุกสิ่งสามารถตรวจสอบและปรับปรุงได้ เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ และพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ซึ่งปัจจุบันการดำเนินการหรือบริหารจัดการ ยึดหลักธรรมาภิบาล ต้องมีความรับผิดชอบ โปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบได้ โดยอาศัยการประเมินเป็นกลไกสำคัญ

2.3 ความหมายของโครงการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้ความหมายของโครงการ (Project) ไว้ว่า เป็นแผน หรือเค้าโครงการตามที่กำหนดไว้

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2546) ได้สรุปสาระสำคัญของโครงการไว้ 4 ประการ คือ

1. โครงการต้องมีกำหนดเวลาสิ้นสุด
2. โครงการมีกิจกรรมที่ซับซ้อน
3. กิจกรรมจะสนองตอบวัตถุประสงค์โครงการ
4. เมื่อโครงการสิ้นสุดจะไม่มีการทำงานซ้ำในลักษณะเดิมอีก

นอกจากนี้ สุพักตร์ พิบูลย์ และกานดา นาคะเวช (2548) ให้ความหมายของโครงการว่าเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่เห็นว่าเป็นทางเลือกในการยกระดับคุณภาพงานที่ได้รับการคัดสรรแล้วว่าเหมาะสม และน่าจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการยกระดับคุณภาพงานปกติ โดยมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย กิจกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีช่วงเวลาในการดำเนินงานที่แน่นอน

2.4 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การประเมินโครงการ” ไว้หลายท่าน กล่าวคือ

ปาน สวัสดิ์สาสิทธิ์ (2535) ได้ให้ความหมายของการประเมินผล คือ กระบวนการที่ใช้ดุลพินิจ (Judgment) และ/หรือค่านิยม (Value) ในการพิจารณาตัดสินคุณค่า ความเหมาะสม ความคุ้มค่าหรือสัมฤทธิ์ผลของเหตุการณ์ โครงการ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งหลังจากการเปรียบเทียบที่วัดได้ โดยวิธีการใดๆ ก็ตามที่เป็นเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลโครงการ ว่า “การประเมินโครงการ” หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินผลสัมฤทธิ์โครงการ

กรณีที่จะให้ความหมายของการประเมินโครงการที่ละเอียดขึ้น ตามช่วงเวลาของการดำเนินการ ตั้งแต่ก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือทุกช่วงเวลาแล้ว อาจจะมี ความหมายได้ ดังนี้ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2551)

การประเมินก่อนดำเนินโครงการ หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยนำสารสนเทศหรือผลของการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการ ทดลองหรือนำร่อง ปรับ เปลี่ยนหรือระงับโครงการ

การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยนำสารสนเทศหรือผลของการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อปรับปรุงโครงการให้ประสบความสำเร็จ

การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการโดยนำสารสนเทศหรือผลการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อขยายผล ปรับเปลี่ยนก่อนจะดำเนินการต่อไป หรือยกเลิกโครงการ

จากความหมายของการประเมินโครงการดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้สารสนเทศในการใช้ดุลพินิจ พิจารณา ตัดสินคุณค่าของโครงการ ในทุกขั้นตอน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.5 ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ประโยชน์ของการประเมินโครงการ” ไว้หลายท่าน

บังเอิญ ถนอมทอง (2545: 26-27, อ่างอิงใน ปารีฉัตร คณะนึ่งเหตุ, 2553: 13) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจน กล่าวคือ ก่อนที่จะนำโครงการไปใช้ย่อมจะได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมินส่วนใดที่ไม่ชัดเจนจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจนก่อน

2. ประโยชน์เต็มที่ เพราะจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมคุ้มค่า ทรัพยากรทุกชนิดจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงาน

3. ช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์เพราะโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน

4. ช่วยในการแก้ไขปัญหาอันเกิดมาจากผลกระทบของโครงการ และทำให้โครงการมีความเสียหายลดน้อยลง

5. มีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน
  6. ช่วยในการสร้างขวัญ และกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ ซึ่งยอมจะนำมา ซึ่งผลงานที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทั้งปวง
  7. ผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหารและฝ่ายการเมือง
  8. ช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ
- ณรงค์ นันทวรรณ (2547 : 398-399, อ้างอิงใน ปริฉัตร คะนิงเหตุ, 2553 : 14) กล่าวว่า ประโยชน์การประเมินโครงการ ดังนี้
1. เพื่อช่วยในการตัดสินใจก่อนจะเริ่มดำเนินโครงการ โดยอาศัยความเป็นไปได้
  2. เพื่อช่วยสำหรับการตัดสินใจ ว่าควรจะขยาย ดำเนินการต่อ หรือรับรองยุติโครงการเป็นการประเมินผลลัพธ์รวม
  3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงการในจุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งเป็น การประเมินแบบแผนรวมทั้งหมด
  4. เพื่อเป็นประจักษ์พยานและเป็นเครื่องมือในการหาการสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการ
  5. ในทางตรงกันข้ามก็อาจจะเป็นเครื่องมือช่วยทำให้ถูกโจมตีในเรื่องดังกล่าวได้
  6. เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและความรู้พื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสังคม
  7. เพื่อจัดซื้อผิดพลาดทั้งหลาย ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ ทำให้การวางแผนและการปฏิบัติ มีโอกาสสอดคล้องกันได้ง่าย
  8. ในระหว่างการปฏิบัติงานถ้าเกิดข้อผิดพลาดไม่สอดคล้องกันระหว่างแผนกับการปฏิบัติยังสามารถ ปรับปรุงแผนหรือการปฏิบัติให้สอดคล้องกันได้ โดยไม่เสียเวลาไปเริ่มใหม่
  9. การประเมินผลการเสร็จสิ้นโครงการ จึงทราบความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ผลกระทบ โครงการอื่น ข้อบกพร่องของโครงการ เพื่อที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขโครงการในลักษณะเดียวกัน
  10. เพื่อเป็นประโยชน์แก่การวางแผนในโครงการต่อเนื่อง
  11. เหมาะสำหรับโครงการที่มีการลงทุนมากและโครงการที่มีความเสี่ยงสูง โครงการเหล่านี้ควร จะมีการวางแผน และปฏิบัติเพียงครั้งเดียว ไม่ใช่รอประเมินผลครั้งสุดท้าย ถ้าวางแผนไม่ตรงกับการปฏิบัติแล้ว ค่อยวางแผนใหม่จะก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
  12. สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดก่อให้เกิดความเสียหายมาก

2.6 รูปแบบการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินมีอย่างหลากหลาย เกือบทั้งหมดพัฒนามาจากต่างประเทศ ซึ่งในประเทศไทย ได้มีผู้รวบรวมและจำแนกไว้หลายท่าน สำหรับการรวบรวมที่ได้จำแนกมากที่สุดเท่าที่มีการรวบรวมมา โดยศิริชัย กาญจนวาสี (2545) สรุปว่ามีรูปแบบการประเมิน 28 รูปแบบ แบ่งเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม แต่ละรูปแบบ ในกลุ่มต่างๆ มี ดังนี้

1. กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีเชิงระบบ รูปแบบที่เน้นเชิงระบบเพื่อการเสนอสารสนเทศที่เป็น ประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องต่อผู้เกี่ยวข้อง สำหรับการตัดสินใจในเชิงบริหาร มี 9 รูปแบบ ดังนี้
  - 1.1 รูปแบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Model)
  - 1.2 รูปแบบการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย (Cost Related Analysis Model)
  - 1.3 รูปแบบเพิร์ท (Program Evaluation and Review Techniques Model : PERT)

1.4 รูปแบบของรอสซี ฟรีแมน และไวท์ (Rossi, Freeman and Wright's Approach Model : PFWA)

1.5 รูปแบบทดลอง (Experimental Model)

1.6 รูปแบบยึดจุดมุ่งหมาย (Goal-Based Model)

1.7 รูปแบบการตรวจสอบความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Model)

1.8 รูปแบบชิปปี้ (Context-Input-Process-Output Model)

1.9 รูปแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการประเมิน (Center for the student of Evaluation Model : CSE)

2. กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้ เน้นการใช้วิธีธรรมชาติ เพื่อการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง สำหรับการตัดสินใจในเชิงบริหาร มี 7 รูปแบบ ดังนี้

2.1 รูปแบบการนำผลไปใช้ประโยชน์ (Utilization Focused Approach Model : UFA)

2.2 รูปแบบยึดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Based Model)

2.3 รูปแบบสนองความต้องการ (Responsive Model)

2.4 รูปแบบที่เน้นการสร้างสรรค์ของนักประเมิน (Creative Model)

2.5 รูปแบบทรานแซคชันแนล (Transactional Model)

2.6 รูปแบบอิลลูมินาทีฟ (Illuminative Model)

2.7 รูปแบบประชาธิปไตย (Democratic Model)

3. กลุ่มที่เน้นตัดสินคุณค่าด้วยวิธีเชิงระบบ รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้เน้นการใช้วิธีเชิงระบบ เพื่อให้ให้นักประเมินตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน มี 7 รูปแบบ ดังนี้

3.1 รูปแบบที่เน้นผู้บริโภค (Customer-Oriented Model)

3.2 รูปแบบพิพากษา (Judicial Model)

3.3 รูปแบบรับรองวิทยฐานะ (Accreditation Model)

3.4 รูปแบบอิสระจากจุดมุ่งหมาย (Goal-Free Model)

3.5 รูปแบบประเมินประสิทธิผลการฝึกอบรม (Training Model)

3.6 รูปแบบที่ยึดทฤษฎี (Theory-Based Model)

3.7 รูปแบบมูลค่าเพิ่ม (Value-Added Model)

4. กลุ่มที่เน้นการตัดสินคุณค่าด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้เน้นการใช้วิธีเชิงธรรมชาติ เพื่อให้ให้นักประเมินตัดสินคุณค่าสิ่งที่ประเมิน มี 5 รูปแบบ ดังนี้

4.1 รูปแบบเอฟเฟคทีฟ (Effective Model)

4.2 รูปแบบศิลปะวิจารณ์ (Criticism Model)

4.3 รูปแบบยึดสภาพจริง (Authentic Model)

4.4 รูปแบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Model)

4.5 รูปแบบเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Model)

ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นรูปแบบทั่วไปทั้งหมด แต่การประเมินทางการศึกษาพบว่า รูปแบบการประเมินที่มีอิทธิพลและได้รับความนิยมกันมาก มี 4 รูปแบบ คือ (พิสนุ พองศรี, 2551)

1. รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายของไทเลอร์ (Tyler)

2. รูปแบบสนองความต้องการของสเตก (Stake)

3. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจแบบชิปปี้ของสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

4. รูปแบบการประเมินประสิทธิผลการอบรมของเคิร์กแพททริก (Kirt Patrick)

สำหรับรูปแบบการประเมินที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากที่สุด ได้แก่ การประเมินโดยใช้รูปแบบ CIPP (พิสนุ พองศรี, 2551) โดยเฉพาะการประเมินโครงการต่างๆ ทั้งโครงการทั่วไปและโครงการทางการศึกษา รวมทั้งหลักสูตรในระดับต่างๆ เพราะว่าการประเมินให้สาระสนเทศที่ครอบคลุม มีการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ มาประกอบ ดังนั้น ในการประเมินพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ครั้งนี้ ผู้ประเมินจึงเลือกใช้รูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจแบบซิปป์ (Context Input Process Product Evaluation Model: CIPP) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเตรียมหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ใช้ในการตัดสินใจ โดยผู้ประเมินจะมีบทบาทในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยทำการประเมิน 4 ด้าน คือ (สมบุญรณ์ ตันยะ, 2545)

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม นโยบายทางการศึกษา ความต้องการของสังคม ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนปรัชญาทางการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน กำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา

2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่างๆ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ หรืออื่นๆ โดยจะนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจวางแผน โครงการ หรือหาวิธีการที่จะดำเนินโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นวิธีการหรือยุทธวิธีที่เป็นไปได้กับทรัพยากรในด้านต่างๆที่มีอยู่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อยของแนวทางที่เลือกใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการที่เลือกใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดกิจกรรมต่างๆ หลังจากการทำแผนไปปฏิบัติจริง เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการต่างๆ ให้เหมาะสมได้ทันเวลาที่ ขณะที่การดำเนินงานนั้นกำลังกระทำอยู่ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ด้วยดี

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่าของผลผลิตของโครงการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าในการดำเนินการนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจว่าจะใช้ จะปรับปรุงหรือยกเลิกโครงการนั้นๆ ไปเลย

จะเห็นได้ว่า การประเมินทางการศึกษารูปแบบนี้ ยังสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงโครงการด้วย โดยในการประเมินแต่ละขั้นตอนสามารถนำไปช่วยในการตัดสินใจในการดำเนินการของขั้นตอนต่อไป

3. หลักสูตร

ชื่อหลักสูตร: การวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค

หลักการและเหตุผล

การวางแผนทางการศึกษา เป็นการเตรียมระบบการศึกษาสำหรับอนาคต มีความสำคัญและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะทวีความสำคัญยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่าในทุกหน่วยงานต่างมีภาระหน้าที่ในการวางแผนเพราะเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการบริหารจัดการ ถ้ามีการวางแผนที่ดี ผู้บริหารหน่วยงานมีความเชื่อมั่นได้ว่าผลงานที่มีการปฏิบัติก็จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายได้

การวางแผนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจ จัดสรรทรัพยากรในปัจจุบันเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ในอนาคตซึ่งมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อบุคลากรและหน่วยงานทั้งหน่วยงานขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เป็นการช่วยให้ผู้บริหารหน่วยงานทราบว่าทำอะไรและเมื่อใด ใช้ทรัพยากรอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพเป็นเครื่องชี้ทางการบริหารงานซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการราบรื่น หากมีปัญหาคืออุปสรรคสามารถแก้ไขได้ทันที ช่วยลดต้นทุนการปฏิบัติงาน ลดการทำงานที่ไม่สัมพันธ์กัน ในขณะเดียวกันต้องตระหนักในบริบทที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมการวางแผนอีกด้วย การจัดการศึกษาในส่วนภูมิภาคของประเทศประสบปัญหาด้านการสั่งการ และการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นเอกภาพ หัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่งที่ 11/2559 เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ส่งผลให้มีหน่วยงานในระดับภูมิภาค สำนักงานศึกษาธิการภาค 18 สำนักงาน ปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการในระดับพื้นที่ ขับเคลื่อนการศึกษาในระดับภาค และจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 77 สำนักงาน ปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด การปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการให้บรรลุความสำเร็จ บุคลากรสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา มุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายเดียวกัน

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เห็นชอบให้สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการพัฒนาด้านบุคลากรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถาบันนานาชาติ เพื่อการวางแผนทางการศึกษาของยูเนสโก (UNESCO – International Institute For Education Planning : IIEP) ประเทศฝรั่งเศส สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีการจัดทำหลักสูตรโดยประยุกต์จากหลักสูตรการศึกษาทางไกล การวางแผน การศึกษาของสถาบันนานาชาติ เพื่อการวางแผนทางการศึกษาของยูเนสโกให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

2.1 สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ปรัชญาและแนวคิด

การวางแผนทางการศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ หลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ประยุกต์เนื้อหา จากหลักสูตร IIEP (International Institute For Education Planning) มุ่งให้ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและสามารถวางแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรมนำไปสู่ การปฏิบัติได้จริง

จุดประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา

4.1 มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา

4.2 แลกเปลี่ยน ระดมความเห็นด้านวางแผนการศึกษา

4.3 สามารถวางแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรมนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

4.4 นำเสนอแนวคิดการกำกับติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษา

โครงสร้างหลักสูตร

ประยุกต์ใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล การวางแผนการศึกษาของสถาบันนานาชาติ เพื่อการวางแผนทางการศึกษาของยูเนสโก เป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค จำนวน 36 ชั่วโมง ประกอบด้วย

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1** ภาพรวมหลักสูตรทางไกลของ IIEP (การวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา สถิติสำหรับการวางแผนการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาสาขาการศึกษา การวิเคราะห์และการพิจารณาทางเลือกนโยบาย การคาดคะเน และการสร้างสภาพอนาคต การกำกับติดตามและการประเมินผลแผนการศึกษา) (จำนวน 9 ชั่วโมง)
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2** เทคนิคการวิเคราะห์ การคาดคะเนการจัดการศึกษาในพื้นที่ การสร้างสภาพอนาคตและการพัฒนาทางเลือกนโยบาย (จำนวน 9 ชั่วโมง)
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3** การกำกับ ติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษา (จำนวน 6 ชั่วโมง)
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4** การแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นและการนำเสนอ (จำนวน 12 ชั่วโมง)

กระบวนการพัฒนาและกิจกรรม

กระบวนการพิจารณาตามหลักสูตร ประกอบด้วย การศึกษาด้วยตนเอง การบรรยาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเสวนา การอภิปรายกลุ่ม การสรุปองค์ความรู้ของผู้เข้ารับการพัฒนา โดยใช้กิจกรรมหลากหลาย เช่น การฝึกปฏิบัติจริง การนำเสนอการเรียนรู้รายบุคคลรายกลุ่ม กรณีศึกษา ฯลฯ

สื่อและนวัตกรรมการศึกษา

สื่อและนวัตกรรมการพัฒนาตามหลักสูตร ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรมทางไกล (ภาคภาษาไทย) ของสถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนทางการศึกษาของยูเนสโก แบบทดสอบ ใบงาน ใบความรู้ Power Point และสื่ออื่นๆ

ระยะเวลาในการพัฒนา

ใช้เวลาในการพัฒนา ไม่น้อยกว่า 5 วัน (จำนวน 36 ชั่วโมง)

รูปแบบการพัฒนา

1. การศึกษาด้วยตนเอง
2. การบรรยาย
3. การอภิปราย
4. การแบ่งกลุ่ม
5. การฝึกปฏิบัติ
6. การนำเสนอ

การประเมินผล

1. ประเมินด้านหลักสูตร จากแบบสอบถามความพึงพอใจ และสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
2. ประเมินด้านระยะเวลา ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการต้องมีเวลาเข้ารับการฝึกอบรม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของระยะเวลาการพัฒนา

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการพัฒนา

1. เป็นข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนหรือผู้อำนวยการกลุ่มอื่นๆ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาคและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
2. เป็นผู้ที่ผ่านการอบรม และมีวุฒิบัตรหลักสูตรการวางแผนยุทธศาสตร์และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
3. ได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาให้เข้ารับการพัฒนา
4. ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการต้องสามารถเข้ารับการพัฒนาดำเนินการได้ตามเนื้อหาและระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร

หมายเหตุ หลังจากเสร็จสิ้นการพัฒนาแล้ว ภายใน 3 เดือน จะมีการติดตามผลผู้ผ่านการพัฒนา ในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่

วิทยากร

วิทยากรที่ให้การพัฒนาดำเนินการต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 12.1 เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีความสามารถมีประสบการณ์ในสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 12.2 เป็นผู้ที่มีความสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนา โดยถือว่าผู้เข้ารับการพัฒนามีความสำคัญที่สุด

รายละเอียดหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภาพรวมหลักสูตรทางไกลของ IIEP (การวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา สถิติ สำหรับการวางแผนการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาสาขาการศึกษา การวิเคราะห์และการพิจารณาทางเลือกนโยบาย การคาดคะเน และการสร้างสภาพอนาคต การกำกับ ติดตามและการประเมินผลแผนการศึกษา) (จำนวน 9 ชั่วโมง)

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา สถิติสำหรับการวางแผนการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาสาขาการศึกษา การวิเคราะห์และการพิจารณาทางเลือกนโยบาย การคาดคะเน และการสร้างสภาพอนาคต การกำกับติดตามและการประเมินผลแผนการศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา

1. มีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมหลักสูตรทางไกลของ IIEP (การวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา สถิติสำหรับการวางแผนการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาสาขาการศึกษา การวิเคราะห์และการพิจารณา

ทางเลือกนโยบาย การคาดคะเน และการสร้างสภาพอนาคต การกำกับติดตามและการประเมินผลแผนการศึกษา)

2. สามารถนำเสนอแนวคิดการวางแผนการศึกษาในบริบทของประเทศไทย
3. สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. การวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา
2. สถิติสำหรับการวางแผนการศึกษา
3. การวิเคราะห์ปัญหาสาขาการศึกษา
4. การวิเคราะห์และการพิจารณาทางเลือกนโยบาย
5. การคาดคะเน และการสร้างสภาพอนาคต
6. การกำกับติดตามและการประเมินผลแผนการศึกษา

แนวทางการจัดกิจกรรม

ให้มีการจัดกิจกรรม ทั้ง 6 สาระของหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การศึกษาด้วยตนเองจากชุดฝึกอบรมทางไกล การบรรยาย การอภิปราย กรณีศึกษา การฝึกปฏิบัติ และการแบ่งกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการพัฒนา

เลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนาให้สอดคล้องกับสาระของหน่วยการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

เลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะประเมิน เช่น

1. แบบทดสอบ
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา
3. ประเมินชิ้นงาน
4. ประเมินการนำเสนอผลงาน
5. ทดสอบความรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2   **เทคนิคการวิเคราะห์ การคาดคะเนการจัดการศึกษาในพื้นที่ การสร้างสภาพอนาคตและการพัฒนาทางเลือกนโยบาย (จำนวน 9 ชั่วโมง)**

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ การคาดคะเนการจัดการศึกษาในพื้นที่ การสร้างสภาพอนาคตและการพัฒนาทางเลือกนโยบาย ตลอดจนทักษะการวิเคราะห์ การคาดคะเนและข้อเสนอแนะในบริบทการศึกษาของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา

1. มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการวิเคราะห์ การคาดคะเนการจัดการศึกษาในพื้นที่ การสร้างสภาพอนาคตและการพัฒนาทางเลือกนโยบาย
2. มีทักษะและความสามารถในการวิเคราะห์ การคาดคะเนการจัดการศึกษาในพื้นที่ การสร้างสภาพอนาคต และการพัฒนาทางเลือกนโยบายในบริบทของประเทศไทย

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. เทคนิคการวิเคราะห์
2. การคาดคะเนการจัดการศึกษาในพื้นที่
3. การสร้างภาพอนาคต
4. การพัฒนาทางเลือกนโยบาย

แนวทางการจัดกิจกรรม

ให้มีการจัดกิจกรรม ทั้ง 4 สาระของหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การศึกษาด้วยตนเองจากชุดฝึกอบรมทางไกล การบรรยาย การอภิปราย กรณีศึกษา การฝึกปฏิบัติ และการแบ่งกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการพัฒนา

เลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนาให้สอดคล้องกับสาระของหน่วยการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

เลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะประเมิน เช่น

1. แบบทดสอบ
2. สังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา
3. ประเมินชิ้นงาน
4. ประเมินการนำเสนอผลงาน
5. ทดสอบความรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การกำกับ ติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษา (จำนวน 6 ชั่วโมง)

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษา ตลอดจนทักษะการกำกับ ติดตาม และประเมินผลแผนการศึกษา และข้อเสนอแนะในบริบทการศึกษาของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา

1. มีความรู้ความเข้าใจในการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษา
2. เสนอแนวความคิดการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษาในบริบทของประเทศไทย
3. สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. แนวคิดในการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษา
2. เทคนิคและเครื่องมือในการออกแบบระบบการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลแผนการศึกษา
3. แนวทางการวางแผนและการบริหารจัดการในบริบทของประเทศไทย
4. ตัวชี้วัดหลักสำหรับระบบการกำกับติดตามและการประเมินผล

แนวทางการจัดกิจกรรม

ให้มีการจัดกิจกรรม ทั้ง 4 สาระของหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การศึกษาด้วยตนเองจากชุดฝึกอบรมทางไกล การบรรยาย การอภิปราย กรณีศึกษา การฝึกปฏิบัติ และการแบ่งกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการพัฒนา

เลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนาให้สอดคล้องกับสาระของหน่วยการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

เลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะประเมิน เช่น

1. แบบทดสอบ
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา
3. ประเมินชิ้นงาน
4. ประเมินการนำเสนอผลงาน
5. ทดสอบความรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นและการนำเสนอ (จำนวน 12 ชั่วโมง)

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นและการนำเสนอ จะช่วยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เรียนรู้ การวางแผน การศึกษาเพื่อการพัฒนา สถิติสำหรับการวางแผนการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาสาขาการศึกษา การวิเคราะห์ และการพิจารณาทางเลือกนโยบาย การคาดคะเน และการสร้างสภาพอนาคต การกำกับ ติดตามและการประเมินผลแผนการศึกษา ตลอดจนข้อเสนอแนะการวางแผนการศึกษาเชิงพื้นที่และบริบทของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา

1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา
2. เสนอแนวคิดและการวางแผนการศึกษาเชิงพื้นที่และบริบทของประเทศไทย
3. สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. แนวคิดในการวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และบริบทของประเทศไทย
2. ปัญหาและข้อจำกัดของการวางแผนการศึกษาของประเทศไทย
3. นโยบายการจัดการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย
4. การจัดการศึกษาในยุค Thailand 4.0

แนวทางการจัดกิจกรรม

ให้มีการจัดกิจกรรม ทั้ง 4 สาระของหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การศึกษาด้วยตนเองจากชุดฝึกอบรมทางไกล การบรรยาย การอภิปราย กรณีศึกษา การฝึกปฏิบัติ และการแบ่งกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการพัฒนา

เลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนาให้สอดคล้องกับสาระของหน่วยการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

เลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะประเมิน เช่น

1. แบบทดสอบ
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา
3. ประเมินชิ้นงาน
4. ประเมินการนำเสนอผลงาน
5. ทดสอบความรู้

ส่วนที่ 3

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. ชั้นเตรียมการ

เมื่อได้รับอนุมัติโครงการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กลุ่มความสัมพันธ์ต่างประเทศ ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1.1 ขออนุมัติประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล หลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค
- 1.2 แต่งตั้งคณะทำงานสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผลหลักสูตรการวางแผนการศึกษา
- 1.3 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม รายชื่อปรากฏในภาคผนวก
- 1.4 เตรียมเอกสารเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล หลักสูตร การวางแผนการศึกษา

2. ชั้นดำเนินงาน

วันที่ 9 พฤษภาคม 2561

เวลา 09.00 – 12.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมเดินทางมาที่สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

เวลา 13.00 – 16.00 น. ลงทะเบียน

เวลา 18.00 – 19.00 น. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุม

วันที่ 10 พฤษภาคม 2561

เวลา 09.00 – 10.00 น. พิธีเปิดการประชุมปฏิบัติการฯ

เวลา 10.00 – 12.00 น. หลักสูตรการวางแผนการศึกษาฯ และความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง

เวลา 13.00 – 16.00 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติการสร้างเครื่องมือ (1)

เวลา 18.00 – 19.00 น. แบ่งกลุ่มปฏิบัติการสร้างเครื่องมือ (2)

วันที่ 11 พฤษภาคม 2561

เวลา 09.00 – 12.00 น. นำเสนอเครื่องมือในการติดตามประเมินผล

เวลา 13.00 – 14.30 น. สรุปผลและปิดการประชุม

3. ชั้นสรุปผล

ปรับเครื่องมือติดตามประเมินผล เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บังคับบัญชารับทราบ

ส่วนที่ 4

สรุปผลการจัดกิจกรรม

1. สรุปประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มอบหมายให้นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเข้าร่วมการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว และการสอบถามผู้ผ่านการพัฒนา ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เป็นประโยชน์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวในรุ่นต่อไป ควรพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนนอกเหนือจากนักวิเคราะห์นโยบายและแผน เนื่องจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจัดทำแผนประจำปีเป็นการวางแผนร่วมกันของทุกภาคส่วน บุคลากร ที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผน เพื่อให้การดำเนินงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาควรเป็นบุคลากรสำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

3. กระบวนการให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ ในการพัฒนา โดยแบ่งหน่วยการเรียนรู้ออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ และการทดสอบก่อน หลังการเข้ารับการพัฒนา

4. การติดตามประเมินผลแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร การวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค

5. ร่างแบบสอบถามการประเมินผล แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ หลักสูตร กระบวนการฝึกอบรม และผลที่ได้รับจากการพัฒนา แบบสอบถามความคิดเห็น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการ และกิจกรรมการฝึกอบรมหลักสูตร การวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต

6. วิธีการรวบรวมข้อมูล ควรใช้แอปพลิเคชัน Google Form สำหรับการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ อย่างมีโครงสร้างความคิดเห็นผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร การวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปประเทศไทยยุค 4.0

2. เครื่องมือการติดตามประเมินผล

รายละเอียดปรากฏในแบบสอบถามหน้าที่ 21

แบบสอบถามเพื่อการติดตามประเมินผลผู้ผ่านการพัฒนา
หลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค
UNESCO – IIEP based intensive Education Planning

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการติดตามประเมินผลผู้ผ่านการพัฒนา หลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค (UNESCO – IIEP based intensive Education Planning) ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามผลผู้ผ่านการพัฒนาหลักสูตรการวางแผนการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค และนำผลจากการติดตามผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการพัฒนาครั้งต่อไป
2. แบบสอบถามเพื่อติดตามการพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่
  - ด้านที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
  - ด้านที่ 2 สาระหลักสูตรของการพัฒนา
  - ด้านที่ 3 รูปแบบและวิธีการพัฒนา
  - ด้านที่ 4 พฤติกรรมในการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร
3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของทุกท่าน จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านและองค์กร ทั้งนี้ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จะข้อมูลที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ด้านที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

1.1 เพศ ชาย หญิง

1.2 อายุ ต่ำกว่า 41 ปี
 41-50 ปี
 51 ปีขึ้นไป

1.3 การศึกษา

- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- ปริญญาเอก
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.4 ศาสนาที่นับถือ

- พุทธ
- อิสลาม
- คริสต์
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.5 ตำแหน่ง

- นักวิชาการศึกษา
- นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
- นักทรัพยากรบุคคล
- ศึกษานิเทศก์
- ผู้อำนวยการกลุ่ม (โปรดระบุ).....
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.6 สังกัด

- สำนักงานศึกษาธิการภาค
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.6 ประสบการณ์การทำงานด้านการวางแผนการศึกษา

- ไม่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี 6-10 ปี
- 10 ปี ขึ้นไป อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 สารของหลักสูตรการพัฒนา

คำชี้แจง โปรดให้ข้อคิดเห็นตามสารของหลักสูตรการพัฒนาที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงาน
เกณฑ์การให้ค่าระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ปรัชญา แนวคิด และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน					
2. โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนด (5 วัน)					
3. การวางแผนการศึกษามีความสำคัญต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ					
5. การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการวางแผนการศึกษา					
6. การวางแผนการศึกษาต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณ					
7. การพัฒนาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีส่วนเหมาะสม					
8. การนำเสนอแนวคิดการวางแผนการศึกษาในบริบทของประเทศไทย					
9. การวางแผนการศึกษาเพื่อการพัฒนา					
10. สถิติสำหรับการวางแผนการศึกษา					
11. การวิเคราะห์ปัญหาสาขาการศึกษา					
12. การวิเคราะห์และการพิจารณาทางเลือกนโยบาย					
13. การคาดคะเน และการสร้างสภาพอนาคต					
14. การกำกับติดตามและการประเมินผลแผนการศึกษา					

ด้านที่ 3 รูปแบบและวิธีการพัฒนา

คำชี้แจง โปรดให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบวิธีการพัฒนา

เกณฑ์การให้ค่าระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ท่านคิดว่ารูปแบบและวิธีการพัฒนาที่ใช้ในการพัฒนามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
1.1 การศึกษาด้วยตนเอง					
1.2 การบรรยาย					
1.3 การทำงานกลุ่ม					
1.4 การระดมความคิด					
1.5 การศึกษากรณีตัวอย่าง					
1.6 การนำเสนอผลงาน					
1.7 การมอบหมายงานระหว่างการพัฒนา					
1.8 การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม					
1.9 การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิทยากร					
1.10 การประเมินเวลาของผู้เข้ารับการพัฒนา 80 %					
2. ท่านคิดว่าควรจัดรูปแบบและวิธีการพัฒนาตามข้อ 2.1 – 2.6 ในระดับใด					
2.1 การเรียนรู้จากสถานที่จริง					
2.2 เสวนาวิชาการ					
2.3 การอภิปราย					
2.4 การศึกษาดูงาน					
2.5 สร้างเสริมประสบการณ์จากวิทยากรประจำกลุ่ม					
2.6 การประเมินผลด้วยการทดสอบความรู้รายบุคคล					
3. ท่านคิดว่าวิทยากรในหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับใด					
3.1 ความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา					
3.2 ความเอาใจใส่ผู้เข้ารับการพัฒนา					
3.3 การตรวจงานและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ					
3.3 ความรอบรู้ มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้					

ด้านที่ 4 การประเมินพฤติกรรม และการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่าน
 เกณฑ์การให้ค่าระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการ	การปฏิบัติ		ระดับความคิดเห็น				
	มี	ไม่มี	5	4	3	2	1
1. นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน							
2. นำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาไปเผยแพร่ถ่ายทอดให้ผู้อื่น							
3. ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงาน							
4. นำความรู้ไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความมั่นใจ							
5. หลังจากผ่านการอบรมหลักสูตรนี้ ท่านมีความรู้มากขึ้น							
6. มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา							
7. มีเครือข่ายด้านการวางแผนการศึกษา							
8. หน่วยงานมีแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ							
9. หน่วยงานสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ							
10. หน่วยงานวางแผนพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมนำไปสู่การปฏิบัติ							
11. การบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานทางการศึกษาทุกสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่							

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาหลักสูตร

1. ด้านเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

.....

.....

.....

2. ด้านรูปแบบและวิธีการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

3. ด้านวิทยากร

.....
.....
.....
.....

4. ด้านบริหารจัดการ

.....
.....
.....
.....

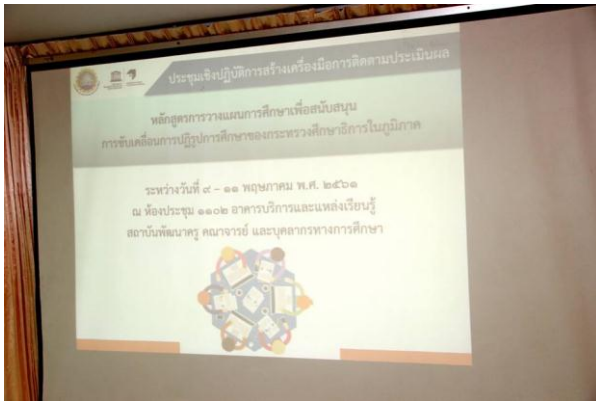
ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

บรรณานุกรม

- ปาน สวัสดิ์สาลี. (2535). **คู่มือการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการอบรม/สัมมนา**. กรุงเทพฯ : น้้าถึงการพิมพ์.
- ปราริฉัตร คณิงเหตุ. (2553). **การประเมินผลโครงการห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิสนุ ฟองศรี. (2551). **เทคนิควิธีประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : บริษัท พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์ จำกัด.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). **การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์.
- วิภารัตน์. (2552) . **ประโยชน์ของการติดตามและประเมินผล**. [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา http://wipharat0073.blogspot.com/2009/11/blog-post_05.html (25 พฤษภาคม 2561)
- ศิริชัย กาญจนวสี. (2545). **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (2544). “**การวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง**,” ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นวิทยากรระดับจังหวัด ด้านการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามพรบ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระหว่างวันที่ 20-24 สิงหาคม 2544. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2542). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2545). **การประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). **วิธีการประเมินการศึกษา**. ภาควิชาวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพักตร์ พิบูลย์ และกานดา นาคะเวช. (2548). **การประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ.ใน** ประมวลชุดวิชาการประเมินและการจัดการโครงการประเมินหน่วยที่ 8 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยการประเมินผลความต้องการจำเป็น** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี ธรรมะวิสิกุล.(2552) . **การติดตามผลและประเมินผลการนิเทศ** .[ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา <https://panchalee.wordpress.com/2009/07/29/monitoring-evaluation/> (24 พฤษภาคม 2561)
- องค์การบริหารส่วนตำบลโนนจาน. (2555) . **รายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ประจำปีงบประมาณ 2555**. [ระบบออนไลน์].แหล่งที่มา www.ptn-maelan.go.th/datacenter/doc_download/a_220513_094606.doc (24 พฤษภาคม 2561)

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ
สร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผล “หลักสูตรการวางแผนการศึกษาเพื่อสนับสนุน
การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค”
ระหว่างวันที่ 9 – 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2561
ณ ห้องประชุม 1102 อาคารบริการและแหล่งเรียนรู้
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. นางสาวเต็มจิต จันทคา	หัวหน้ากลุ่มความสัมพันธ์ต่างประเทศ	สคบศ.
2. นางสาวรัชกร กุลเสวต	ผู้ช่วยโครงการอาวุโส แผนก การศึกษา ที่มีคุณภาพโดยรวม	ยูเนสโก สำนักงาน กรุงเทพฯ
3. นายสาธิต ประทุมสุวรรณ	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน	ศธจ. กรุงเทพมหานคร
4. นางสาววิษราภรณ์ ทรัพย์นรินทร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักนโยบาย และยุทธศาสตร์ สป.
5. ว่าที่ ร.ต. จิรวัดน์ นาคพนม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	ศธจ. อ่างทอง
6. นางสาวภูษณิศ หงษ์โต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ศธจ. สุพรรณบุรี
7. นางอลิศา ว่องประชากุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ศธจ. นครปฐม
8. นางสาววิริยาภรณ์ อินทร์จันทร์	ศึกษานิเทศก์	ศธจ. นครนายก
9. นางนุติยาพร วงษ์เณร	ศึกษานิเทศก์	ศธจ. ประจวบคีรีขันธ์
10. นางวันทนี ขาวผ่อง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	ศธจ. กาญจนบุรี
11. นายพงษ์ศักดิ์ เห็นตระกูลดี	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ	สคบศ.
12. นางสาวนพมาศ ณะมาชิต	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ	สคบศ.
13. นายเจริญ ภูวจิตร	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ	สคบศ.
14. นางสาววิรัชชญา ใจสม	นักวิเทศสัมพันธ์	สคบศ.
15. นางสาวขวัญเรือน จอมโคกสูง	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ	สคบศ.